

M. A. CASTRÉNIN SEURAN TOIMINTAKERTOMUS 2022

YLEISTÄ

M. A. Castrénin seura luo yhteyksiä ja edistää vuorovaikutusta suomalaisten ja suomalais-ugrilaisia (uralilaisia) kieliä puhuvien kansojen kanssa, tekee tunnetuksi näiden kansojen kulttuuria Suomessa ja muualla maailmassa sekä tukee niiden kulttuuripyrkimyksiä ja oman kielen käyttöä ja kehittämistä nykyaikaisen viestinnän välineeksi.

Vuosi aloitti Unescon alkuperäiskansojen kielten kansainvälisen vuosikymmenen 2022–2032.

M. A. Castrénin seura toimi 1.1.–31.8. osoitteessa Mariankatu 7 A 5, 00170 Helsinki sijaitsevassa Alfred Kordelinin säätiön omistamassa, Tieteellisten seurain valtuuskunnalta yhdessä Suomalais-Ugrilaisen Seuran kanssa vuokratussa tilassa. 1.9. seura muutti Suomen Tiedeseuralta vuokrattuun toimitilaan osoitteeseen Pohjoinen Makasiinikatu 7 A 2, 00130 Helsinki.

Kertomusvuonna seuran toiminta keskittyi perustoiminnan ja strategian 2019–2023 toteuttamiseen. Venäjälle suuntautuneista yhteistyöhankkeista jouduttiin luopumaan helmikuun lopulla Venäjän Ukrainaan käynnistämän hyökkäyssodan vuoksi, kun Suomi ja EU yhteisellä linjauksellaan keskeyttivät kaiken muun kuin välttämättömimmän viranomaistoiminnan Venäjän kanssa.

Seura delegoi opetus- ja kulttuuriministeriön *Suomalais-ugrilainen kulttuuriyhteistyö Venäjän kanssa* -hakumenettelyn suomalaisille toimijoille vuodeksi 2022 suunnattuja projektikohtaisia valtionavustuksia. Toimintaa rajoitti vaihtelevasti edelleen COVID-19-koronaviruspandemia. Vuoden lopussa vastaava hakumenettely vuotta 2023 varten avattiin nimellä *Suomalais-ugrilainen kansainvälinen kulttuuriyhteistyö*.

HALLITUS JA TOIMIHENKILÖT

Seuran hallitukseen ovat kuuluneet seuraavat jäsenet: kirjailija **Olli Heikkonen** (28.4.2022 lähtien), intendentti **Anna-Mari Immonen** (Museovirasto), äidinkielenopettaja **Minna Inovaara**, MuT **Maari Kallberg** (pj.), kirjailija **Riina Katajavuori** (28.4.2022 saakka), väitöskirjatutkija **Tomi Koivunen** (Turun yliopisto), professori **Mika Lavento** (Helsingin yliopisto), viestintäjohtaja **Kati Mikkola** (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 28.4.2022 lähtien), toimittaja **Kirsikka Moring**, FT **Merja Salo** (Helsingin yliopisto, vpj.) ja tietoasiantuntija **Emilia Tuohimetsä** (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 28.4.2022 saakka). Hallitus on kokoontunut 8 kertaa, ja sen jäsenille on maksettu kokouspalkkiona 35 € ja puheenjohtajalle 100 € kokoukselta.

Seuran palveluksessa on ollut toiminnanjohtaja, FM **Marja Lappalainen**. Seuran taloutta on hoitanut kirjanpitäjä KLT **Leena Kähkönen** (Tilitoimisto Leena Kähkönen Oy). Marja Lappalainen on toiminut myös hallituksen sihteerinä. Varsinaisina toiminnantarkastajina ovat toimineet KTM **Manu-Pekka Laakso** ja valt. tri **Laura Solanko** varahenkilöinä FM **Anneli Ojala** ja tietokirjailija **Heikki Saure**.

M. A. CASTRÉNIN SEURA JA SUOMALAIS-UGRILAINEN TULEVAISUUS – STRATEGIA 2019–2023

M. A. Castrénin seuran strategiassa määritellään asiat, jotka ovat seuralle tärkeitä, selkeyttävät toimintaa sekä tukevat sen työtä kohdealueiden, jäsenistön ja suuren yleisön tarpeisiin. Toimintasuunnitelmassa esitetyt konkreettiset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin ja tukeneet siten seuran strategiaa. M. A. Castrénin seuran tavoitteena on jatkaa työtään moniosaavana, keskeisenä ja ripeänä toimijana sekä haluttuna yhteistyökumppanina suomalais-ugrilaisessa maailmassa.

JÄSENET

Seurassa oli vuoden lopussa 298 jäsentä, joista yhteisöjäseniä 10, ainaisjäseniä 103 ja ulkomaisia jäseniä 94. Jäsenmaksut olivat varsinaisilta jäseniltä 20 €, opiskelijoilta 10 €, yhteisöjäseniltä 100 €, ainaisjäseniltä 200 € ja ainaisyhteisöjäseniltä 1.000 €.

Jäsenmäärä on edelleen pienentynyt. Laskusuunta ei koske ainoastaan kansalaisjärjestöjä ja ystävyysseuroja vaan muitakin yhteiskunnan toimintakenttiä – kiinnostusta ja tukea osoitetaan mieluummin sosiaalisessa mediassa kuin jäsenmaksujen kautta. Jäsenmäärän ja jäsenmaksutulojen väheneminen vaikuttaa seuran talouteen, jota varten joudutaan hankkimaan valtionavustuksen edellyttämää omavastuusuutta.

SUOMALAIS-UGRILAINEN KULTTUURIYHTEISTYÖ VENÄJÄN KANSSA

Seura sai toiminta- ja erityisavustuksen opetus- ja kulttuuriministeriön hakumenettelystä *Suomalais-ugrilainen kulttuuriyhdistys Venäjän kanssa*. Yhteistyöhankkeet ovat käsittäneet kieleen, kulttuuriin ja kansalaisjärjestötoimintaan liittyviä ruohonjuuritason projekteja. Tasavertaisina kumppaneina olisi kuluneena vuonnakin ollut sekä vanhoja että suuri määrä uusia toimijoita, mikäli hankkeet olisi voitu toteuttaa. Venäjän käynnistämä hyökkäyssota Ukrainaan keskeytti hanketoiminnan Venäjällä, ja määräraha jouduttiin palauttamaan opetus- ja kulttuuriministeriöön.

M. A. CASTRÉNIN SEURA UUSIIN TILOIHIN

Mariankatu 7:ssä sijanneesta toimistotilasta jouduttiin luopumaan vuokranantajan ottaessa tilan muuhun käyttöön putkiremontin jälkeen.

Muutto ja uuden toimistotilan etsiminen tehtiin lopulta varsin pikaisella aikataululla loppukevään ja alkukesän aikana. Muuttaminen isoista tiloista puolta pienempään tilaan Kasarmitorin reunalle tarkoitti sekä koko kesän ylläpidettyä kirpputoria (yhdessä naapurin Suomalais-Ugrilaisen Seuran kanssa) että mittavan kolmekymmenvuotisen historian arkistoinnin aloittamista. Osa kirjallisesta materiaalista, noin 20 vuoden ajalta, saatiin Kansallisarkistoon. Muun materiaalin arkistointi jatkuu edelleen.

SUKUKANSAPÄIVÄT

M. A. Castrénin seuran sukukansapäivän seminaari *Uralilaiset kielet alkuperäiskansojen kielten vuosikymmenelle* järjestettiin 16.10. Rikhardinkadun kirjastossa yhdessä Aviator-kustantamon kanssa. Tervetuliaislauluja esitti kansanmuusikko **Amanda Kauranne**. Esitelmiä pitivät prof. **Riho Grünthal** (Helsingin yliopisto), väitöskirjatutkija **Tomi Koivunen** (Turun yliopisto) ja suomentaja, tietokirjailija **Hannu Oittinen**. Kirjailija **Olli Heikkosta** haastatteli tietokirjailija **Tapio Mäkeläinen**.

Seura kutsui koolle sukukansajärjestöjä ja koordinoi Suomessa pidettävien sukukansapäivien tapahtumia kokoamalla ne yhteistä FB-tapahtumaa varten. Tapahtumia, joista osa oli hybridimuodossa tai kokonaan virtuaalisia, järjestettiin 7 paikkakunnalla yhteensä 32.

Sukukansapäiviä olivat järjestämässä mm. Kalevalaisten Naisten Liitto, Karjalan Sivistysseura, Unkarin kulttuuri- ja tiedekeskus, Sukukansojen ystävät sekä Suomi–Unkari Seura ja Suomi–Venäjä-seura paikallisosastoineen.

MUITA TAPAHTUMIA JA HANKKEITA

M. A. Castrénin seura osallistui Kalevalaseuran järjestämään tapahtumaan Lönnrotin patsaalla Kalevalan päivänä 28.2. Marja Lappalainen esitelmöi M. A. Castrénin Kalevala-ruotsinnoksesta, jonka julkaisemisesta tuli 181 vuotta. Käännös sai heti ilmestyttyään runsaasti julkisuutta, ja tieto uudesta eepoksesta levisi ulkomaille. Ruotsinnos oli ensimmäinen täydellinen Kalevalan käännös. Sen avulla Kalevalaa pystyttiin kääntämään muille eurooppalaisille kielille ja lukijakunnille: Kalevala pääsi maailman suurten runoeposten joukkoon.

Vuosikokous pidettiin 28.4. seuran toimistolla. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Vuosikokouksen jälkeen kohotettiin keväinen malja 32-vuotiaalle M. A. Castrénin seuralle ja kuultiin seuran jäsenten ja muiden merkkihenkilöiden muisteluksia ja puheenvuoroja.

6.9. seura osallistui Kalevalatalosäätiön järjestämään kukkienlaskuun M.A. Castrénin patsaalle Helsingissä. Säätiö tekee tunnetuksi kuvanveistäjien Nina ja Alpo Sailon elämäntyötä ja ylläpitää heidän kotiateljeetaan ja veistoskokoelmaansa. Alpo Sailon suunnittelema muistopatsas M. A. Castrénista paljastettiin vuonna 1921.

Suomalais-ugrilainen kirjallisuuskongressi peruuntui osittain pandemian ja lopullisesti Venäjän aloittaman hyökkäyssodan vuoksi. Korvaavaksi toiminnaksi ryhdyttiin valmistelemaan julkaisua suunnitellun kongressin teemasta *Kokemuksia äidinkielen säilyttämisestä ja kehittämisestä sekä sukupuuttoon kuolemassa olevien kielten revitalisaatiosta* (työnimi). Julkaisun tekeminen jouduttiin toistaiseksi keskeyttämään.

YHTEISTYÖTÄ JA MUITA KONTAKTEJA

M. A. Castrénin seura on osallistunut useiden työryhmien ja toimikuntien työskentelyyn. Kansainvälistä yhteistyötä ehdittiin tehdä alkuvuonna Suomalais-ugrialaisten kansojen konsultatiivisessa komiteassa ja Suomalais-Ugrialaisten Kirjallisuksien Liitto AFULissa.

Seura on osallistunut erilaisiin verkostoitumis- ja koulutustilaisuuksiin. Seura on toiminut asiantuntijana ja kontaktien välittäjänä suunniteltaessa suomalais-ugrialaisiin kansoihin liittyviä tapahtumia ja muita hankkeita.

Kotimaisten lähiseurojen, museoiden, kirjastojen, tutkimuskeskusten ja yliopistojen kanssa on toimittu niin ikään tiiviissä yhteistyössä. Yhteistyökumppanien määrä on kasvanut vuosi vuodelta etenkin sukukansapäivätapahtumien levittäytyessä ympäri Suomea.

Kolmikantayhteistyö Suomessa ja ulkomailla toimivien Viro- ja Unkari -järjestöjen kanssa on jatkunut tuloksekkaana.

Yhteistyötä voitiin jatkaa pitkästä ajasta myös lähitapaamisissa. Etäyhteyksiä on pandemian hellitettyä edelleen hyödynnetty etenkin sellaisissa kokoontumisissa, jossa ne ovat erityisen toimivia ja tuloksellisia ratkaisuja.

TIEDOTUS

Vuoden aikana on ilmestynyt neljä jäsentiedotetta (yksi kaksoisnumerona). Seuran kotisivut (www.macastrén.fi) ja sähköpostitiedotuslista ovat välittäneet tietoa suomalais-ugrialaisten maailman ajankohtaisista uutisista ja tapahtumista. Aktiiviseksi tiedotuskanavaksi ja kansainväliseksi kohtaamispaikaksi on muodostunut seuran Facebook-sivu. Jäsenpalautteen mukaan aktiivisen tiedotuksen merkitys on vain korostunut ensin pandemian ja sitten Venäjän hyökkäyssodan aikana.

Seura lainaa kiertonäyttelyitään ja muuta materiaalia sekä kouluille, yliopistoihin että yksityisille henkilöille. Seuralla on ollut ainutlaatuinen mahdollisuus saada kirjakokoelmiinsa myöntämänsä julkaisutuen ansiosta suomalais-ugrilaisilla kielillä julkaistua kirjallisuutta, jollaista ei muualla Suomen kirjastoissa ole. Myös audiovisuaalinen aineisto päivittyy jatkuvasti. Toimisto on palvellut jäsenistöä, viranomaisia, tiedotusvälineitä, kouluja ym. tahoja materiaalinhankinnassa, vierailujen järjestämisessä ja tiedonvälityksessä sekä antanut asiantuntijalausuntoja uralilaisiin kansoihin liittyvissä kysymyksissä.

TALOUS

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi seuralle 220.000 €:n avustuksen: 95.000 € toiminta-avustusta, 85.000 € erityisavustusta käytettäväksi suomalais-ugrilaisiin yhteistyöhankkeisiin Venäjällä ja 40.000 € erityisavustusta delegoitavaksi suomalaisille toimijoille.

Jäsenmaksujen tuotto oli 2.175 €.

Verohallitus on nimennyt seuran vuodeksi 2018–2022 sellaiseksi yhdistykseksi, jolle tehdyn vähintään 850 €:n ja enintään 50.000 €:n suuruisen rahalahjoituksen lahjoittava yhteisö saa vähentää tulostaan verotuksessa.

Tarkemmat tiedot ovat esillä tuloslaskelmassa ja taseessa.

M. A. Castrénin seura lukuina

Asiakaspalvelukontaktit Suomessa

Vierailut toimistolla		170 hlöä
Omat tapahtumat ja tilaisuudet	2 kpl	103 hlöä
Yhteensä	2 kpl	273 hlöä

Hankkeiden lukumäärä

Yhteistyöhankkeet Venäjällä	-	-
Delegoidut hankkeet Suomessa	9 kpl	Toteutuneet 6 kpl
Yhteensä	9 kpl	Toteutuneet 6 kpl

Tiedotustoiminta

Jäsentiedotteet	4 kpl
Uutiskirjeen (1/pv) tilaajat	175 kpl
Facebook-seuraajat	927 kpl

Toiminnallinen tehokkuus

Valtionavustukset	
- toiminta-avustus	95.000 €
- yhteistyöhankkeet Venäjällä	-
- delegoidut avustukset Suomessa	20.795 €
Muu rahoitus	
- jäsenmaksut	2.175 €
- osinkotuotot	6.214 €
Yhteensä	124.184 €

Henkilöstö

Henkilötyövuodet, htv	1
Henkilöstömenot, €	65.924 €
Sairauspoissaolot, pv/ht	0/0
Henkilöstökoulutus, kpl/ €	2/0

SUOMALAIS-UGRILAINEN KULTTUURIYHTEISTYÖ

SUOMALAISILLE TOIMIJOILLE DELEGOIDUT AVUSTUKSET 2022

Myönnetty avustus 40.000 €

1. Suomalais-ugrilaisten kansojen kulttuurien ylläpito ja kehittäminen monikulttuurisessa yhteiskunnassa, 4.500 €

1. Sommeldo ry: Suomalais-ugrilainen kulttuuri, Musiikkijuhla Sommelossa teemana kesällä 2022, 4.500 €

2. Suomalais-ugrilaisten kansojen kielten ylläpito ja kehittäminen, 7.500 €

2. Karjalainen Nuorisoliitto ry: Karjalaisia satuja karjalan kielellä, 2.500 €

3. Lyydiläinen Seura ry: Lyydinkielinen koulukielioppi, 2.500 € (peruuntunut)

4. Pohjanmaa-Karjala ry: Karjalan kielen iltapäiväkerhot, kielimestaritoiminta ja yhteistyö Vaasan kielikylypyasiantuntijoiden kanssa, 2.500 €

3. Kansalaisjärjestöjen tekemän suomalais-ugrilaisen kulttuurialan yhteistyön kehittäminen, 28.000 €

5. Etelä-Karjalan kulttuuriyhdistys Lyyra ry: ETNO-festivaali Komilainen kansallispuuku ja kulttuuri, 6.500 €
Esitys: 2.000 € (peruuntunut)

6. Sukukansojen ystävät ry: Kansalaisjärjestöjen tekemän kulttuurialan yhteistyön kehittäminen, 6.000 €

7. Suomi-Venäjä-Seura ry: Suomalais-ugrilaiset kielet ja alkuperäiskansojen vuosikymmen 2022, 6.000 €

8. Suomi-Venäjä-Seura ry: Suomalais-ugrilaisten kansojen konsultaatiokomitean toiminta vuonna 2022, 11.000 € (peruuntunut)

9. Vienan reitti ry: Monen heinän helpehestä, kipehille voitehiksi – kansanlääkintää ja luonnonhoitoa Vienan reitin varrella -hanke, 3.000 €